

B2-páholy

Színházról írni... nos, ilyen címszót nem találok az álmoskönyvben (meg sem nézem, annyira valószínűnek tartom, hogy nincs ott ilyen, ám ha mégis lenne, akkor majd azt hazudom, hogy elkerülte a figyelmemet, vagy hogy az a lap épp ki van tépve az előttem kinyitva heverő vajákos könyvben). Így hát magamnak kell eldöntenem, szerencsét hoz-e nekem, vagy éppen szerencsétlenséget. Ami magát a színházat illeti, csak áldani tudom a sorsot, hogy a színház világába sodort, és nem maradtam benne, állig fuldokolva, az irodalmi életben. Persze most kárörvendően mondhatják, mennyivel jobb a mostani színházi (politikai) zűrzavar az irodalom permanens gyilkolásainál és undorkodásainál? Semmivel, válaszolnám, ha lenne valós kérdés, de ilyen nem lévén, engedjék meg nekem, hogy ezt a dilemmát magamban és magammal oldjam meg. A színház ugyanis, akár akarom, akár nem, mindenképpen közösség, valamit akaró, valamiben hinni merő és tudó emberek együttes vállalkozása arra, hogy nap mint nap létrehozzanak valamit, külön-külön is, de végső soron mindig közösségben, tehát együtt, amit úgy hívunk, hogy előadás. Mit szeretek a színházban, tűnődhetnék, ha legalább annyira pletykás, mint minden irodalmi szalon, ha legalább annyira be tud tartani az embernek, mint a legmegveszekedettebb ellensége, ha az se mentes irigységtől, a másik sikerének a fitymálásától, a tehetséges és tehetségtelen emberek mellődöngetésének az olykor meglehetősen disszonáns pufogásától. A színházban leginkább a próbafolyamatot szeretem. Az olvasópróbától (bár mostanság gyakoribb, hogy idővel takarékosági okokból – netán szégyenlősségből – a próbákat egyből visszaolvasó-próbával kezdik a rendezők) a bemutatóig terjedő időszakot. Maga az előadás már teljesen más élmény – az eredményt ugyanúgy idegenként szemléli az ember, mint a befejezett írást a papírlapon. Szóval, élvezet látni, ahogy a kiválasztott színészek rácsodálkoznak a szerepükre az első próbán, elfogódott örömeiket és leplezni nem tudott csalódásukat, amikor kisebb vagy kevésbé testhez állónak tetsző szerepre választják ki őket. Aztán. Lélegzet-visszafojtva lehet figyelni, ahogy a rendelkező-próban a rendező élő figurákkal vázolja fel a megjelenések helyeit, a bejövések-kimenések irányait, a színpadon lévők helyzetét, számát, pozícionáltságát. Aztán. Izgatottan várakozni, hogy a kezükben a nyitott példánnyal mozgó-hadonászó színészek miképp ágálnak, értetlenkednek, próbálnak ellentartani a rendezői koncepciónak, hogyan értik meg, mit kell tenniük, és hogyan teszik durcásan úgy, hogy nem értették meg, amit tenniük kell; s hogy azt mégis miért teszik. Aztán. A polgári ruhákat felváltják a jelmezek (érdekes, hogy a színházban az utcai ruhát felváltó másik, utcai ruhához nagyon hasonlatos öltözék hogyan telitődik meg a jelmez minden összetevőjével), a jelzesszerű tárgyakat felváltják a díszletelemek és kellékek, a színészek kezéből eltűnik a nyitott, elrongyolódott szöveggönyv, egyre készebbek lesznek a színpad emberi tényezői, ahogy egyre több minden készül el végleges formájában az őket körülvevő környezetből. Aztán. Ha már a zene is rendben illeszkedik az előadás tempójába, még mindig hátravan a világítás, ami a jó előadás elengedhetetlen kelléke, még akkor is, ha csak egyetlen lámpa gyöngécské fényére bízva rá a rendező a szereplő arcának a megvilágítását – tudjuk jól, a scenikai hiátus, akár a mondatok közötti szünet, maga is dramaturgiai funkcióval bír. Aztán. Jön a házi főpróba, amikor a belső emberek ismerkednek meg a színpadra teremtett virtuális valósággal, s az első izgalom. Aztán. Jön a nyilvános főpróba, amikor teljes közönséggel teszteli a színház a több mint egy hónapos munkájának az eredményét, s a második, nagyobb izgalom. Aztán. Elérkezik a bemutató, amikor az első közönség beül, bár ez



sohasem igazán a puding próbája, mert a premier-közönség többnyire rokonokból, ismerősökből és rajongókból áll. De ez az a pont, ahol az én érdeklődésem alábbhagy az előadással kapcsolatban. Ekkor már csak a színészek, világítók, díszletezők, hangosítók, kellékesek, öltöztetők, fodrászok, szabászok stb. előadás utáni véleménye és előadás-élménye érdekel a színházi büfében sör vagy whisky (Békéscsabán remek házi pálinkák is vannak...), vagy mindhárom mellett, na meg a következő előadás halkabb-hangosabb előkészületeinek főlészűrődő zaja...

Zalán Tibor

E számunk szerzői

- T. Ágoston László** (1942) – író, újságíró, Budapest
- Aknyai János** (1949) – festő- és szobrászművész, Szentendre
- Baksai József** (1957) – festő- és grafikusművész, Budapest
- Bekes József** (1957) – újságíró, Kaposvár
- Bereznai Péter** (1955) – festőművész, tanár, Szentendre
- Bíró Dániel** (1989) – egyetemi hallgató, Budapest
- Bíró József** (1951) – költő, író, performer, képzőművész, Budapest
- Bojti Márton** (1979) – szobrászművész, Szentendre
- Brok Bernadett** (1992) – egyetemi hallgató, Csíkszereda (Románia)
- Buhály József** (1945) – festő- és grafikusművész, Szentendre
- Burján Gál Enikő** (1983) – festőművész, költő, Budapest
- Csáki Róbert** (1964) – festőművész, Budapest
- Csontos János** (1962) – író, költő, Budapest
- Dégi István** (1935–1992) – színművész
- Diramerján Artin** (1971) – költő, előadóművész, szerkesztő, Budapest
- Dömötör Szabolcs** (1988) – egyetemi hallgató, Budapest
- Druzzin Ferenc** (1940) – irodalomtörténész, egyetemi magántanár, Budapest
- Erdélyi György** (1943) – előadóművész, rendező, Budapest
- Falussy Lilla** (1974) – dramaturg, Budapest
- Győri László** (1942) – költő, Budapest
- Horváth Anikó** (1947) – csembalóművész, Budapest
- Horváth Árpád** (1907–1990) – technikatörténész
- Jávor Piroska** (1993) – egyetemi hallgató, Kémer (Románia)
- Kelecsényi László** (1947) – író, film- és irodalomtörténész, Budapest
- Kiss Anna** (1939) – író, költő, drámaíró, Budapest
- Kovács Zsolt** (1982) – informatikus, Kéthely
- Krizbai Sándor** (1949) – festő- és grafikusművész, Szentendre
- Lábass Endre** (1957) – író, festő- és fotóművész, Budapest
- Lóska Lajos** (1951) – művészettörténész, szerkesztő, Budapest
- Nagy Barbara** (1976) – képzőművész, Pilis-szentkereszt
- Ódor László** (1945) – tanár, író, diplomata, Budapest
- Pető Barna** (1964) – festő-és grafikusművész, Budapest
- Podmaniczky Ágnes** (1983) – festőművész, Budapest
- Radnóti Zsuzsa** (1938) – dramaturg, Budapest
- Sárándi József** (1945) – költő, író, újságíró, Leányvár
- Sirató Ildikó** (1966) – irodalom- és színház-történész, Budapest
- Szalai Lajos** (1947) – nyelvész, műfordító, Budapest
- Szekeres Mária** (1948) – nyugdíjas, Újronafő/London
- Szemethy Imre** (1945) – grafikus, Zsámbék
- Szilágyi Szilvia** (1993) – egyetemi hallgató, Székelyhid (Románia)
- Tallér Edina** (1971) – író, újságíró, Budapest
- Tompa Zsófia** (1981) – PhD-hallgató, Budapest
- Várkonyi Nándor** (1896–1975)
- H. Végh Katalin** (1958) – tanár, fordító, Budapest
- Verebes Ernő** (1962) – zeneszerző, költő, író, dramaturg, Budapest
- Zalán Tibor** (1954) – költő, író, drámaíró, Budapest